

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.: 20/1146-1

Vår ref.: 20/07428-3

Dato: 28. september 2020

Svar på høring- Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern og forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiS.

Viser til KD sin oppfordring om å kommentere forslagene til nye retningslinjer for to nye masterløp i barnevernet, masterutdanning i barnevern og masterutdanning i barnevernsarbeid. Vi vil med dette gi innspill til høringens konkrete forslag, samt noen mer overordnede merknader.

UIS stiller seg svært positivt til at det stilles formelle krav til mastergrad om kompetanse i barnevernet. Et lovpålagt krav om kompetanse vil være positivt for en karrierevei i barnevernet og sikre bedre lønns- og arbeidsbetingelser.

Høringsspørsmål – forslag til forskrift om retningslinje for masterutdanning i barnevern

Forslagene tilsier at det skal utvikles to ulike mastergrader med ulike inntakskriterier. UiS tilbyr bachelorutdanninger i både barnevern og sosialt arbeid, og har lang erfaring med å tilby mastergradsprogram i sosialfag (sosialt arbeid og sosialpedagogikk) for både sosionomer og barnevernspedagoger. Selv om bachelorutdanningene har forskjellig innhold, har begge utdanningene som mål å kvalifisere til arbeid med barnevern. Begge bachelorprogrammene skal gi studentene juridisk kompetanse og trening i faglig skjønn. Dette er kritisk kompetanse for godt barnevernfaglig arbeid. Begge utdanningene har likevel hvert sitt kjerneområde, og barnevernspedagogutdanningen har spisskompetanse på barnevern. Derfor må masterne tilpasses deres respektive kompetanseområder, slik at man unngår at læringsutbyttet fra disse to grunnutdanningene må gjentas. Samlet sett har de to utdanningene en bred og sammensatt tverrfaglig kompetanse som danner et godt utgangspunkt for en felles master i barnevern. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved hvordan departementet vurderer at økt kompetanse harmonerer med å skille profesjonene i to separate mastergradsprogrammer. Videre hvordan masteren som er tiltenkt sosionomer skal bidra til å styrke deres barnevernsfaglige kompetanse når den også skal inkludere profesjoner uten barnevernskompetanse fra sine grunnutdanninger (se ellers kommentarer til barnevernfaglig master lenger nede). Vår erfaring er at komplementariteten i de to bachelorutdanningene bidrar positivt til at sosionomer og barnevernspedagoger på masterutdanningen utfordrer hverandre i faglige diskusjoner og i kritisk tenkning. Dette risikerer man å miste ved å skille de mest sentrale profesjonene for barnevernet i to separate masterutdanninger. Vi mener derfor at en masterutdanning for både sosionomer og barnevernspedagoger vil gi en kvalitativ bedre utdanning. Videre vil inntak av både sosionomer og barnevernspedagoger på utdanningsinstitusjonenes masterløp med barnevernsinnretning gi et bredere rekrutteringsgrunnlag og bidra til kontinuitet og kvalitet i utdanningstilbudet. **Vi anbefaler derfor at retningslinjen for masterutdanning i barnevern innbefatter både**

sosionomer og barnevernspedagoger, men at den gir mulighet for noe tilpasning for sosionomer som går inn med mindre barnevernfaglig kompetanse.

Vi er bedt om å svare på noen gitte spørsmål, og velger å svare på de vi oppfatter er særlig relevante.

1)Utkastet til forskrift må blant annet ses i sammenheng med regjeringens høringsnotat om kompetanse i barnevernet, der det foreslås å innføre krav om mastergrad for visse oppgaver i barnevernet. I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

Svar: Læringsutbyttebeskrivelsene i forslaget dekker ikke behovet for kompetanse innenfor barnevern, slik vi ser det. Forslaget fremstår å være bare delvis i tråd med anbefalingene for kompetanseheving i den kommunale barnevernstjenesten, fordi formålet med utdanningen er for deskriptivt og mangler formål om skapende, kritisk, analytisk kompetanse for fremtidens barnevern. Det er dessuten en del mangler ved læringsutbyttene, og hovedsakelig følgende:

- For stor overlapp med 3-årig bachelor i barnevern
- For lite i tråd med kravene til nivå 7 – master i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Vi kan ikke se at det totale læringsutbytte for utdanningen er på masternivå.
- For smale og detaljerte til å kunne dekke fremtidens kompetanse og utviklingsbehov i barnevernet og i andre deler av barnevernsfeltet (som institusjonsbarnevernet).
- For oppgave og detaljorientert og lite tilpasset mulig utvikling og utfordring i barnevernet i fremtiden (for eksempel fremstår de læringsutbyttene som listes opp under de to siste kompetanseområdene mer som læringsutbyttebeskrivelser på emne-nivå, enn for på nivået for en nasjonal forskrift).

2)I hvilken grad vurderes utkast til forskrift å være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene? Vi ber særlig brukerorganisasjoner gi innspill på dette spørsmålet.

Svar: Styrkingen av forsvarlig rettsanvendelse og rettssikkerhet kan bidra til bedre tjenesteutøvelse. Vi mener likevel at utdanningen mangler tverrfaglig kritisk og analytiske perspektiv og kompetanse, og at en felles masterutdanning for sosionomer og barnevernspedagoger vil bidra til mer refleksiv samhandling med ulike brukergrupper. Det mangler dessuten læringsutbytter som ivaretar behovet for relasjonell kompetanse og medvirkningskompetanse, på et nivå som gir rom for kritiske refleksjoner rundt denne tematikken.

3)Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonenes behov for autonomi (mulighet for lokal tilpasning)? Vi ber særlig utdanningsinstitusjonene gi innspill på dette spørsmålet.

Svar: Forslaget fremstår for detaljert i forhold til institusjonenes autonomi. Det bør være mulig for studentene å ha noe valgfrihet på masternivå. Forslaget kan dessuten hindre viktige prosesser for innovativ og forskningsbasert undervisning på studiestedene. Det er viktig at framtidens masterutdanninger i barnevernsfeltet utvikles i samspill med ny forskning; internasjonalt så vel som nasjonalt, og innovative erfaringer fra feltet. Feltet er i stadig utvikling og en for stram rammeforskrift vil kunne hindre at viktig ny kunnskap tas opp i utdanningene.

4)Formålet med forskriften er å sikre at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved. Hvordan vurderes dette å være ivare tatt i læringsutbyttebeskrivelsene?

Svar: Vi viser til svar på pkt 3. En ivaretagelse av kravet om felles sluttkompetanse er viktig, men det bør likevel være større rom for utvikling av læringsutbytter på det enkelte studiested. Utvikling og revisjon av læringsutbytter foregår kontinuerlig som en del av kvalitetsarbeidet ved utdanningsinstitusjonene. En for stram nasjonal forskrift vil kunne være til hinder for at utdanningsstedene kan revidere og utvikle studieprogrammene i tråd med nyere kunnskap og framtidens utfordringer og kompetansebehov. Vi mener forslaget som foreligger er for detaljert, og konserverende. Fagmiljøene innenfor barnevernet vil dra fordel av at ikke alle utdanningene er helt like, så sant de er godt innenfor tematikken og holder et godt vitenskapelig og kompetent nivå. Dersom sluttkompetansen for framtidens barnevernspedagoger blir for lik, kan vi miste viktige elementer av mangfold og refleksjon. Vi er enige i at det er viktig å sikre at alle som jobber i barnevernet har kompetanse innenfor de fagområder som listes opp, men det vil også være viktig å sikre at læringsutbyttene kan utvikles på den enkelte institusjon, og i tråd med tiden og samfunnsutviklingen.

5) Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

Svar: Forsvarlig rettsanvendelse og rettsikkerhet er tatt inn, noe som er bra, men det mangler bredere flerfaglig kompetanse. Det mangler også læringsutbytter som dekker helse, miljø og sikkerhet, og arbeidsmiljø for ansatte i barnevernet. Videre tenker vi at forslaget i for liten grad tar inn læringsutbytter og erfaringer fra de øvrige gjeldene masteremner iverksatt av Bufdir; vurdering av barnets beste, relasjonskompetanse, minoritetskompetanse, barnevernfaglig veiledning og barnevernledelse.

Det mangler dessuten svært viktig kompetanse innenfor vitenskapsteori, vitenskapelig metode. Det samme gjelder kompetanse på kritiske, analytiske og kliniske tilnærminger. I tillegg er det ikke satt opp læringsutbytter i tilknytning til masteroppgaven, dette er en svakhet ved forslaget. Det bør legges inn krav om masteroppgave på 30 ECTS. En forskrift for et masterstudium bør inkludere læringsutbytter og ramme, omfang for masteroppgaven som sikrer et nivå som kvalifiserer til videre doktorgradsstudier. Det er nødvendig å sikre rekruttering til forskning, og til førsteamanuensisstillinger ved høyskoler og universitet. Det er for få barnevernspedagoger med doktorgrad på landsbasis som kan være med å sikre det departementet anfører om en praktisk forankret utdanning sammen med en solid kunnskaps- og forskningsbase.

Det mangler læringsutbytter som fokuserer på utvikling av tiltaksarbeid

6) Er det innhold som bør tas ut eller nedtones i utdanningen? I så fall hva:

Svar: Læringsutbyttene bør løftes på et mer overordnet nivå. En bør redusere antall læringsutbytter innenfor området for rettsanvendelse og rettsikkerhet, og skape rom for andre kompetanseområder (se svar på spørsmål 5).

7) Det er foreslått nasjonal deleksamen for utdanningene. Vi ber om høringsinstansenes innspill på en mulig innføring av nasjonal deleksamen i jus for de barnevernsfaglige masterutdanningene.

Svar: Vi ser fordelene ved en nasjonal deleksamen i juridiske emner – det er viktig å sikre et visst nivå på den juridiske kompetansen uansett hvor i landet en fullfører en master i barnevern. Vi mener at dette bør kunne sikres tilstrekkelig gjennom læringsutbyttebeskrivelsene.

UiS har flere års erfaring med å levere videreutdanningen «Juss i barnevernfaglig arbeid». Tilsvarende utdanning leveres via OsloMet. De to utdanningene har felles læringsutbyttebeskrivelser godkjent av Bufdir (oppdragsgiver). De felles læringsutbyttene sikrer felles sluttkompetanse, men også frihet for institusjonene når det gjelder faglig tilnærming, oppbygging og prøvingsform.

Vi ser det som viktig at det gis mulighet til å velge eksamensform og ikke være bundet til for eksempel en skoleeksamen eller en hjemmeeksamen av en bestemt varighet. Dette vil være en naturlig følge av at læringsstedene vil ha ulik oppbygging av studiet og ulike undervisningsformer. Disse bør være i stadig endring og i takt med de erfaringene som blir gjort, generell faglig utvikling og utviklingen av nye kompetansebehov i barnevernet. En slik dynamikk kan vanskelig ivaretas ved en felles nasjonal prøve.

8) Praksisstudier kan beskrives i forskriften, men skal da beskrives på et overordnet nivå. Detaljert beskrivelse av praksisstudiene skal skje ved den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er ikke lagt inn krav om praksisstudier i utdanningene. Utdanningsinstitusjonene kan likevel tilby praksisstudier som en del av utdanningene. Vi ber høringsinstansene særlig vurdere om det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene eller om dette kan vurderes ved den enkelte utdanningsinstitusjon?

Svar: Det bør ikke legges inn krav til praksisstudier i utdanningene. Det kan derimot være hensiktsmessig å legge inn læringsutbytter som krever en eller annen form for praksisorientert tilnærming i undervisningen. Det vil kunne bidra til at det settes av ressurser til praksisnær undervisning på de ulike undervisningsstedene, og det kan ha betydning for hvilken finansieringskategori masterstudiet får innvilget. Man kan også formulere at masteroppgaven fortrinnsvis bør være en empirisk studie om et barnevernfaglig tema, hvor studentene får oppøve et analytisk blikk gjennom masteroppgaven

Høringsinnspill til retningslinje for barnevernfaglig master.

1)Utkastet til forskrift må blant annet ses i sammenheng med regjeringens høringsnotat om kompetanse i barnevernet, der det foreslås å innføre krav om mastergrad for visse oppgaver i barnevernet. I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

Svar: Forslaget til læringsutbyttebeskrivelser fremstår som relevant og viktig for deler av kompetansebehovet i barnevernet. Vi mener imidlertid forslaget som foreligger er noe generelt. En kan med fordel gjøre endringer på følgende områder:

- føye til noen flere læringsutbytter innenfor juridisk kompetanse og rettsikkerhet, både på kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.
- Læringsutbytter om avansert kunnskap om perspektiver på barns utvikling, kan utvides til å omfatte oppvekst. Samtidig bør en vurdere om disse læringsutbyttene er overlappende i forhold til barnevernspedagogutdanningen.
- Forslaget inkluderer læringsutbytteformuleringer om vitenskapsteori og metode som tilfredsstiller kravet om at en masterutdanning skal kunne kvalifisere kandidater til en doktorgradsutdanning.

2)I hvilken grad vurderes utkast til forskrift å være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene? Vi ber særlig brukerorganisasjoner gi innspill på dette spørsmålet.

Svar: Her kunne en ha inkludert læringsutbytter med fokus på medvirkning på systemnivå, samt læringsutbytter på relasjonskompetanse og samhandling med utsatte barn, unge og deres familier. Gode relasjoner er viktige for god medvirkning og deltakelse.

3)Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonenes behov for autonomi (mulighet for lokal tilpasning)? Vi ber særlig utdanningsinstitusjonene gi innspill på dette spørsmålet.

Svar: Forslaget fremstår på rette nivå

4) Formålet med forskriften er å sikre at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved. Hvordan vurderes dette å være ivaretatt i læringsutbyttebeskrivelsene?

Svar: Samlet felles sluttkompetanse er viktig for å sikre høy kvalitet på de barnevernfaglige arbeidet uavhengig av hvor i landet det utføres. Læringsutbyttebeskrivelsene i dette forslaget ivaretar dette behovet til en viss grad. Sluttkompetansen kan styrkes med flere læringsutbytter innenfor rettsikkerhet og rettsanvendelse som fagområde, for å gjøre den barnevernfaglige sammenhengen tydeligere.

5) Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

Svar: Vi vurderer at forslaget i for liten grad tar inn læringsutbytter og erfaringer fra de øvrige gjeldende masteremner iverksatt av Bufdir

- vurdering av barnets beste, relasjonskompetanse, minoritetskompetanse, barnevernfaglig veiledning og barnevernledelse
- læringsutbytter for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet og arbeidsmiljø.
- Det mangler læringsutbytter som fokuserer på utvikling av tiltaksarbeid

Et masterstudium bør ha en masteroppgave som fordypningsområde, retningslinjen bør si noe om innretning og omfang på masteroppgaven i tilknytning til masteroppgaven, dette er en svakhet ved forslaget. Det bør legges inn krav om masteroppgave på 30 ECTS. En forskrift for et masterstudium bør inkludere læringsutbytter og ramme, omfang for masteroppgaven som sikrer et nivå som kvalifiserer til videre doktorgradsstudier. Det er nødvendig å sikre rekruttering til forskning, og førsteamanuensisstillinger innenfor dette fagområdet ved høyskoler og universiteter. Det er for få sosionomer, vernepleiere og barnevernspedagoger, eller andre med barnevernfaglig kompetanse, som har doktorgrad på landsbasis, og som kan være med å sikre det departementet anfører om en praktisk forankret utdanning sammen med en solid kunnskaps- og forskningsbase.

7) I kapittel 5 Opptakskrav, studiets oppbygning og praksisstudier er det beskrevet opptakskrav til masterutdanning i barnevernsarbeid. Vi ber høringsinstansene vurdere hvorvidt forskriften bør omtale opptakskrav og hva opptakskravene eventuelt bør være.

Svar:

Opptakskravet (§13) angis å være fullført 3-årig sosialfaglig bachelorutdanning, som gir yrkestittel sosionom, vernepleier eller barnevernspedagog. I tillegg kan utdanningsinstitusjonene vurdere andre søkere med annen helsefaglig, pedagogisk, psykologisk eller samfunnsvitenskapelig utdanning, med minimum et års relevant yrkeserfaring er kvalifisert for opptak. Vi mener opptakskravene til denne utdanningen er for spredt og omfattende.

UiS har erfaring med opptak av mange utdanningsgrupper som lærere, politi, sykepleiere, sosiologer osv. på master i sosialfag. Vi har erfart at det er krevende og komplisert å gjennomføre relevant undervisning for grupper med svært sammensatt og ulikt kunnskapsgrunnlag. Vi mener derfor at en bør ha en masterutdanning for sosionomer og barnevernspedagoger (se over) og en annen som rekrutterer andre grunnutdanninger, etter en særskilt vurdering ved det enkelte studiested. En mulig løsning, dersom en ønsker et tverrfaglig opptak, er å tilby forkurs eller forprøver på denne masteren, og mulighet for ulike fordypningsområder underveis. Vi mener det må være opp til hver enkelt utdanningsinstitusjon å vurdere og finne eventuelle løsninger på det.

8) Det er foreslått nasjonal deleksamen for utdanningene. Vi ber om høringsinstansenes innspill på en mulig innføring av nasjonal deleksamen i jus for de barnevernfaglige masterutdanningene

Svar: Vi ser fordelene ved en nasjonal deleksamen i juridiske emner – det er viktig å sikre et visst nivå på den juridiske kompetansen uansett hvor i landet en fullfører en master i barnevern. Vi mener at dette bør kunne sikres tilstrekkelig gjennom læringsutbyttebeskrivelsene.

UiS har flere års erfaring med å levere videreutdanningen «Juss i barnevernfaglig arbeid». Tilsvarene utdanning leveres via OsloMet. De to utdanningene har felles læringsutbyttebeskrivelser godkjent av BUF- dir (oppdragsgiver). De felles læringsutbyttene sikrer felles sluttkompetanse, men også frihet for institusjonene når det gjelder faglig tilnærming, oppbygging og prøvingsform.

Vi ser det som viktig at det gis mulighet til å velge eksamensform og ikke være bundet til for eksempel en skoleeksamen eller en hjemmeeksamen av en bestemt varighet. Dette vil være en naturlig følge av at læringsstedene vil ha ulik oppbygging av studiet og ulike undervisningsformer. Disse bør være i stadig endring og i takt med de erfaringene som blir gjort, generell faglig utvikling og utviklingen av nye kompetansebehov i barnevernet. En slik dynamikk kan vanskelig ivaretas ved en felles nasjonal prøve.

9)Praksisstudier kan beskrives i forskriften, men skal da beskrives på et overordnet nivå. Detaljert beskrivelse av praksisstudiene skal skje ved den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er ikke lagt inn krav om praksisstudier i utdanningene. Utdanningsinstitusjonene kan likevel tilby praksisstudier som en del av utdanningene. Vi ber høringsinstansene særlig vurdere om det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene eller om dette kan vurderes ved den enkelte utdanningsinstitusjon?

Svar: Det bør ikke legges inn krav til praksisstudier i utdanningene. Det kan derimot være hensiktsmessig å legge inn læringsutbytter som krever en eller annen form for praksisorientert tilnærming i undervisningen. Det vil kunne bidra til at det settes av ressurser til praksisnær undervisning på de ulike undervisningsstedene, og det kan ha betydning for hvilken finansieringskategori masterstudiet får innvilget. En kan stille krav om at masteroppgaven fortrinnsvis bør være en empirisk studie om et barnevernfaglig tema, hvor studentene får trening i praksisnære metoder og oppøve et analytisk blikk.

Med vennlig hilsen

Turid Borgen
dekan

Lone Litlehamar
fakultetsdirektør

Saksbehandler: Sandra Støylen Ellefsen, tlf.: +47 51833774

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi til: Det samfunnsvitenskapelige fakultet v/Turid Borgen; Det samfunnsvitenskapelige fakultet v/Elisabeth Enoksen; Institutt for sosialfag v/Stig Hellen; Institutt for sosialfag v/Einar Engebretsen